

Jarðaspurningurin.

Hin av ministerinum setta nevnd til viðgerðan av jarðaspurninginum hevur verið eitt athugasemjupost inná tingborð, óivað hitt tveiningarmiklasta uppskot jarðbrúkinum viðvíkjandi, ið frammil hevur verið.

Framh.

I okkara fyrstu grein greiddu vit frá jarðagrundinum, ið kom at verða forur at veita um 60000 kr. í beinleiðis studningi og um 70000 kr. í lán til hitt føroyska jarðarbrúkið á ríggja.

I hesi grein vilja vit nerta við, hvussu er i uppskoti at skipa jarðarviðurskiftinum í síni heild.

II.

10 landbrúksnevndir.

Føroyar verða býttar í 10 fylkir:

- 1 Fugloyar, Svínøyar og Viðar-
eids sóknir.
- 2 Kunoyar, Kalløyar og
Klakksvíkar sóknir.
- 3 Eids, Funnings og Oyndar-
fjardar sóknir.
- 4 Hin parturin av Eysturoyar
sýsla.
- 5 Norðstreymoyar prestagjald.
- 6 Suðurstreymoyar
prestagjald.
- 7 Vágoyar sýsla.
- 8 Sandoyar sýsla.
- 9 Suðuroyar norðara presta-
gjald.
- 10 Suðuroyar syðra prestagjald.

Fyri hvørt av hesum fylkjum verður vald ein landbrúksnevnd, ið settist av trimum monnum, sum verða valdir av Føroya lögtingi fyri fimm ár í senn. — Nevndarlímírnir kunnu berast i uppskoti av sóknarstýrunum og búnaðarfelagnum.

— Landbrúksnevndirnar geva reglur fyri burturleiðing av veiðirætti, sølu av gróti, sandi, torv og øðrum, meta jorð og brúksvirði, geva frágreiðing og innstillingar viðvíkjandi umsitingini av jorðini hjá tí almenna, innstilla til landbrúksráðið til veita jorð (jarðagrundinum) til vegar, ið nevndarin ætla er hóskandi til uppdyrkingar, byggingar og tilfiki, hjálpa monnum, sum søkja eftir jorð o. s. frv.

III.

Landsbrúksráðið.

Selt verður eitt landbrúksráð við trimum limum fyri allar Føroyar. Límírnir verða valdir fyri fimm ár í senn. — Landbrúksministerið velur 1 limin, lögtingið ein og Føroya búnaðarfelag ein. Búnaðarráðgevarin hevur loyvi til, um hann ikki er valdur sum limur í landbrúksráðið, at luttaka í ráðsins fundum og samráðingum, kortini uttan atkvøðurett.

Landbrúksráðið «administrerar» jarðagrundinum, statsins festigðosi, har í millum ásetur og — um festararnir eru ódugadarmenn — avsetur teir, skipar royndarbrúksjorðini, tenastumannajorðini, øllum øgnum, ið lagdar eru til prestaembetini, eins og allar jorð og øgnum, sum jarðagrundurin hevur keypt, avtekur og burturturfestir træðir, selur og leigir jorð frá tí almenna, sum torvur er á, og líkindini eru til. Landsráðið hevur í heild tikið avgerðuna í øllum viðvíkjandi landbrúkinum á almennari jorð. Menn kunna to «apellera» ráðsins avgerðir til landbrúksministerin, og kunna

ÚR SUÐUROY

V.

Festivíðurskiftini.

Festingin av gerðunum verður í prinsippinum sum higartil. — Bornini hjá avtaksmanninum hava fyrsta rættin at festa gerðin, um tey eru dugandi til jarðarbrúk.

— Landbrúksráðið avger, hvør ið skal festa, og vanliga skal henda avgerð falla sum higartil. 1) Fyrsta rættin hevur elsti sonurin ella hansara born, 2) yngri sonur ella hansara born, 3) yngra dóttur ella hennara born.

Um hin fyrst berettigaði longu hevur fingið almenna jorð til umsitingar, fellur hansara festirættur burtur, uttan so, at hann gevur festið, sum hann hevur í hondum, frá sær.

IV.

Yvirtaking av jorð til jarðagrundin ella hitt almenna.

— Landbrúksnevndirnar eru skyldugar til «at søge til det offentlige at erhverve Arealer, som er egnede til Udstykning til Byg-
gegrunde og lignende eller som er bekvemt beliggende til Op-
dyrkning, saaledes at der til enhver Tid i saa vidt Omfang som muligt haves fornødne Arealer til Raadighed til Imødekommen-
der af fbegrundede Ansøgninger.»

Ífall kommunan ikki ynskir at yvirtaka «Arealerne», skal landbrúksnevndin heita á landbrúksráðið um at keypa ávíkandi jorð til jarðagrundin. — Verður jorð sýlt fyri at goyma hana til spekulatið, skal landbrúksráðið gera útvegið til at keypa hana, ið altíð helst igóðum og íseimju við eigararnar, og vanliga skal jorð, sum eigist av uttanbúggja monnum, yvirtakast, áðrenn nortið verður við jorð hjá innanbúggja monnum. — Prestagjarðjorðin verður keypt fyri 250000 kr. og góldin íggjuni um 10 ár.

Tað kann vera athugasemjalt at siggja, hvussu prestagjarðarnir eru mettir:

Prestagjarðurin og náðisgjarðin	á Viðarleið Kr. 31.000
— á Nesi	— 26.000
Náðisgjarðin á Toftum	— 18.000
Prestagjarðin í Kvívík	— 11.000
Festigjarðin í	— 2.000
Náðisgjarðin í Kollafirði	— 12.000
Festigjarðin í	— 2.000

Prestagjarðin í	Syðradali — 21.000
Náðisgjarðin í	Norðadali — 20.000
Prestagjarðin í	Miðvági — 21.000
Náðisgjarðin í	Miðvági — 15.000
Prestagjarðin á Sandi	— 13.000
Náðisgjarðin á	— 9.000
Prestagjarðin í	Hvalbae — 16.000
Kapellan- og Náðis- gjarðin í Vági	— 12.000
Benifiserad jorð í	Porkeri — 4.000
Próstajorðin í	Oyndarfirði — 20.000
Tilsamans	kr. 252.000

Táid vit minnst, hvussu trekt tað hevur gingið við at fáa jorð til dyrkingar av prestagjarðjorðini, og vit heraftrat huga, hvussu prestagjarðjorðin mangan staðni verður umsitin, so má tað sigast at vera ikki eili av framsigti, at jarðagrundurin keypur alla prestagjarðjorðina í Føroyum.

VI.

Andeils brunatrygging.

I lóguppskotinum stendur, at jarðarbrúkararnir tryggja hús og ognir sínar í einum «andeilsassurans», sum jarðagrundurin heftir fyri. Hesin andeilsassurans skal eisini kunna tryggja privathús. Henda trygging er athugasemjalt og ikki hitt minst tveiningarmikla í lóguppskotinum. — Her stevnið beinleiðis ímóti, at vit Føroyingar yvirtaka húsatrygginguna, ið so leingi hevur verið talað um, men sum tingmenn ikki hava viljað loyst. Um Føroyingar fyri mongum árum síðani høvdu haft tikið brunatrygginguna, hvussu mong hundrad túsund — fyri ikki at tala í milljónum — høvdu ikki verið spard landinum!

Vit hava av sonnum loyvi at vænta, at um hetta uppskot verður gjørt til lóg, so verður broyting og framgongd fyri landbúnaðin.

Fyri 8000 kúfóður liggja óinn-
gyrd fram við teim avtiknu veg-
unum.

8 tús. familjur kunnu fáa hvør sitt kúfóður!

Hetta sigur ikki so lítið. Hetta vit fimm fólk til hvørja familju, so týður uppdyrkingin av hesi haga-jorð mjólk, eplir og ymsa aðra jarðagroði til 40 tús. menniskjur.

Og so hava vit ikki tikið dalarnar og øll strekkini av uppdyrkingarjorð við, hagartil vegir enn ikki eru avteknir.

Skarsteinsmálið á Føroya lögtingi.

Framh.

Paturson hevði altíð væntað, at Samuelsen fór at halda høvdið uppi á nevndarformanninum. Talarin bað formannin átala, at Samuelsen soleiðis «blameraði» tingmenn við at skylda teir fyri at vilja einans hava «grins» úr sakini. Hann undirstrikaði aftur, at hann hevði hildið fram, hvat ið nevndin skuldi gera. Náráði Samuelsen til at leggja sakina niður. Daugaard Jensen og Samuelsen vóru samdir. Teir arbeiddu saman. Hann spurdi, um Samuelsen vildi ganga við til rættsliga undirsøking, um Skarsteinsmenn sendu eina skriftliga umsøku til tingið.

P. M. Dam: Eg og allir, ið ikki hava beinleiðis haft við Skarsteinsmálið at gjørt, hava undrast stórliga yvir at hoyra, hvussu málið liggur. Táid Skarsteinsmálið var á tingi í fjór, tóktist tað, sum allir flokkar norðu sama harmin. — Tá var eingin skilnaður. Allir høvdu tá sama ynski um at fáa greiðu á málinum og hjálpa Skarsteinsmonnum til fullan rætt. — Men nú er óðrvisi. — Politisk rumbul! Teir stóru flokkarnir vilja skraða hvønn annan sundur, um eg so má siga. Hetta er so mikild meiri löglo, sum at nevndarlímírnir eru samdir um nevndarálitið. Sjálfstýrisslimurin hava skrivað undir. Er skeivt farið fram, mega báðir partar fáa sama hogg. Tað er greitt. Paturssons álop á nevndina er tí eisini eitt álop á sín partamann. — Nevndin hevur einki gjørt, sigur Jóanes Patursson. Tað er tess verri eisini rætt! Hvi? spyrja vit. Løgtingið hevði sett nevndina at gera nakað, gera tað besta fyri at reinska Skarsteinsmenn og okkum. At tað er settur ein skammblettur á okkum, er givið. Vit, Føroyingar, standa í almanna eygum sum lygnarar! — Hvar hevur skylduna? Tað er kanska ikki so lætt at peika á ein einstakan. Her kemst mær frá fyrstu hond at vera farið «tendensio», ósakliga og óvarliga fram. Og tað, sum seinri er hent, hevur ikki gjørt sakina betri — greiðari, men einans verri fyri okkum. Høvuðsorsøkin er, at politikkur er komin uppi — óstortsligur og ósakligur politikkur! Hetta er harmiligt, óforsvarligt! Tað er vanligt, at táid ein kennir seg á ótryggari grund, folir ein seg varliga fram, áðrenn ein vaðar djúpari út. Tað reður um ikki at stiga út í ófóro og fara heilt undir, so eingin bjarging gerst. Men her

er bara sturtað fram. — Vit liggja tí í ófórum við skomm-
ini. Sum tann uttanfyri standandi flokkurin kundu vit javn-
aðarmenn haft hug til at dikt á við ábreiðslum. Men hvat hjálpir tað. Tað ger bert ónt verri, her tað nerver at okkara Føroyinganna eru úteftir, fyrst og fremst í Danmark. Vit vilja tí einans taka málið sakligt og spyrja: hvat kunna vit gera nú fyri at hvat skammblettin av okkum? Gagnar tað okkum betri at taka rættsliga undirsøking enn at taka málið liggja? Stedga í flokkuni, sum sjálfstýrið og sambandið nú hava vovið okkum? Hvussu liggur málið? Mær tykist, at tað eru settir so nógvir forðandi og heftandi steyrar niður ímóti okkum. Steyrar, sum vit ikki orka at rykka uppáttur. — Vit hava rent okkum nógvastaðni fastar — so fastar, at vit hanga hjálpalessir. Fyrst er at nevna «raportina». Her hava nógvir av Skarsteinsmonnum undir eidi viðgingið, at tað ikki var so ringt sum av fyrstuni sagt. Og sjálfstýrið og sambandið i nevndini hava við undirskrift góðkent raportina! Tað kemst ikki uttan um! Vit hava loyvi at hugsa, at teir menn, ið hava vitnað til raportina, ikki broyta sína stóðu, um rættsligt forhoys verður — og hvat gagnar so rættsligt forhoys? Og broyta teir stóðu sína, er tað næstan verri. Hvat vilja menn siga um teir, sum fyrst skriva sterka og grova brogðan, síðani undir eidi taka nógv — hitt versta aftur og so aftur undir eidi avnokta vitnisburðin til raportina? Tilfíkt vildi ikki bót um okkara heidur — og vit hava jú rost hesum monnum; út eftir hjálpir tað okkum einki, um vit harmast og halda atburðin vera rangan ímóti Skarsteinsmonnum. Hitt besta, ið kann henda, er, at hinir, sum enn ikki eru forhoysrd, allir vitna við tí, i greinini stóð. — kunnu vit vænta tað? Hava vit ikki grund til at bera ótta fyri, at nakrir av hesum taka somu stóðu sum teir, ið eru forhoysrd-
ir? Og hendur tað, so hava vit lagt svull oman á svull, einans rivið upp aftur sárið — og tað er ikki tað, vit vilja. Men sjávt um teir dhoyrdu mennirn vitna eftir ynski — tað ynska vit jú — kemur vitnisburður at standa móti vitnisburði. Og hvørjum verður trúð? Koma vit viðari, og verður tað betri aftaná rættsliga forhoysring nú? Koma vit ikki kortini at bera lygnarabe-
skýldningin á okkum? Eg kvíði fyri tí. Rættslig undirsøking nú, vit eru koyrdir so langt út í flokkuna, tykist mær at vera ov sein. Hon skuldi sjálvandi verið tikið alt fyri eitt.

Vildi eg bríðla monnum, sum harmurin er til, fiskimanna og Føroyinganna vegna, so vildi eg fyrst sagt til sambandið: Hvi tókt tit ikki rættsliga undirsøking, sum tit skutu upp á fyrsta sinni? Hvi góðu tit eftir fyri sjálfstýrissmonnum, ið nú krevja — ov seint — rættsliga framgongu? Við Jóanes Patursson: Hvi bóru tygum málið fram á landstingi, táid tygum, sum eg hoyri, vistu, at ein tilik rapport var givin? Tað blóð er ringt, ið ikki er tjúkri enn vatn. — Ein kundi vænta, at Stauning fór at taka til «raportina», sum var skrivað av og framkomin av Føroyingum, til at verja dansk-
in, ið var álopin. — Eg kundi ynskt tað — og tað hevði verið betri fyri okkum, um Stauning hevði víst málinum burtur og sagt, at tað var betri fyri allar partar ikki at «diskutera» tað í landstinginum. Vildi Patursson fingið eina rættsliga rannsókn,